

Gemeente
Drechterland

Nota Activa, investerings- en afschrijvingsbeleid 2011

Vastgesteld door de raad op 26 september 2011

Inhoudsopgave

1.	Algemeen	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Bestuurlijke samenvatting	5
2.	Wettelijk kader	8
2.1	Algemeen	8
2.2	Investerings met economisch nut (art. 59, lid 1 BBV)	9
2.3	Investerings met maatschappelijk nut (art. 59, lid 4 BBV)	9
2.4	Kosten van onderzoek en ontwikkeling (art. 60 BBV)	9
2.5	Bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 61 BBV)	9
3.	Beleidsregels aanmelden en uitvoeren investeringen	10
3.1	Vervangingsinvesteringen	10
3.2	Nieuwe investeringen	10
3.3	Afzonderlijke besluitvorming over investeringen	10
3.4	Vorbereidingskredieten	10
3.5	Overschrijding of onderschrijding van het krediet	11
3.6	Termijn beschikbaarheid kredieten	11
4.	Waardering	12
4.1	Waarderingsgrondslag	12
4.2	Afschrijvingsbasis (bruto- en netto methode)	12
5.	Afschrijving van activa	13
5.1	Algemeen	13
5.2	Minimumeisen activeren	13
5.3	Onderhoud versus activeren	13
5.4	Afschrijvingsmethode	13
5.5	Afschrijvingstermijnen	14
5.6	Componentenbenadering	14
5.7	Startmoment van afschrijven	14
5.8	Afschrijven op software	15
5.9	Restwaarde en inruilwaarde	15
5.10	Afschrijven op grond	15
5.11	Sloopkosten	15
5.12	Kunstvoorwerpen	15
5.13	Extra afschrijvingen	15
6.	Rentetoerekening	16
6.1	Algemeen	16
6.2	Toerekening rentelasten	16
7.	Dekking van investeringen	18
7.1	Dekking van (een deel van) de investering door reserves	18
7.2	Dekking van (een deel van) de investering door bijdrage van derden	18
7.3	Dekking van de kapitaallasten	18
Bijlagen:		19
	Afschrijvingstabel	
	Artikelen BBV	
	Overzicht activa	
	Overzicht passiva	
	Overzicht waardering, activeren en afschrijven	

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Deze nota betreft een actualisatie van de nota activa uit 2007. In de gemeentewet is opgenomen dat de raad het financiële beleid vaststelt. Artikel 212 van de Gemeentewet bepaalt, dat in de door de raad vast te stellen financiële verordening in ieder geval de regels voor waardering en afschrijving van activa zijn opgenomen. In de financiële verordening van de gemeente Drechterland zijn hiervoor in artikel 8 waardering en afschrijving regels opgenomen.

Na vaststelling van deze nota treedt het beleid in werking met ingang van jaar 2012. Door de aanpassingen in deze nota ten opzichte van de vorige versie, dient de financiële verordening aangepast te worden.

Het activabeleid heeft een grote invloed op de exploitatie en de vermogenspositie van de gemeente. Een transparant activabeleid vormt één van de kaders voor het bepalen van de financiële positie en het financiële vermogen van de gemeente.

1.2 Bestuurlijke samenvatting

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de kaders die in deze nota zijn beschreven. In de achterliggende hoofdstukken worden de begrippen, achtergronden en spelregels verder toegelicht.

Soorten investeringen

Investerings met een economisch nut moeten worden geactiveerd.

Investerings met een maatschappelijk nut mogen worden geactiveerd. In principe wordt in de gemeente Drechterland niet afgeschreven op investeringen met maatschappelijk nut, maar hierop kunnen uitzonderingen gemaakt worden, bijvoorbeeld als de financiële positie het niet toelaat.

Definitie investeringen

Vervangingsinvesteringen zijn bedoeld ter vervanging van bestaande investeringen zonder de oorspronkelijke hoedanigheid van de voorziening wezenlijk te veranderen. Het nut van deze investering strekt zich uit over meer dan één jaar.

Nieuwe investeringen zijn investeringen die een verandering, aanvulling of uitbreiding betekenen van een bestaande situatie of omgeving (bijvoorbeeld een rotonde, een herinrichting winkelgebied of een nieuwe school).

Kredieten

Bij wijze van uitzondering, na goedkeuring van de portefeuillehouder en na accordering door het college via één van de bijstellingsmomenten, kan tussen kredieten geschoven worden. Hiervoor gelden wel regels.

Beschikbaar gestelde kredieten worden zo snel mogelijk afgesloten. Indien een beschikbaar krediet na de looptijd + 1 jaar niet (volledig) is benut, valt het restantkrediet vrij. Een krediet kan alleen langer open blijven indien de noodzaak daartoe voldoende, onderbouwd en tijdig wordt aangegeven.

Waardering en afschrijving

De bruto methode wordt toegepast bij investeringen met een economisch nut en de netto methode bij (zover van toepassing) investeringen met een maatschappelijk nut. Het ver-

schil tussen de bruto en netto methode zit in het in mindering brengen van een reserve op de investering.

De ondergrens voor activeren van € 5.000,-- te verhogen naar € 15.000,--.

Met de invoering van het BBV is het niet langer toegestaan om onderhoudskosten te activeren.

De lineaire methode wordt toegepast voor de afschrijvingen van activa. De investeringen in rioleringen zijn hier een uitzondering op. Deze worden via de annuïtaire methode afgeschreven.

Als ingangsdatum van de afschrijving geldt het jaar volgend op het jaar waarin de investering in gebruik is genomen.

De inruilwaarde (boekwinst) die wordt gerealiseerd bij het afstoten van een kapitaalgoed moet als incidentele bate in de jaarrekening wordt verwerkt.

Heeft een actief een restwaarde als deze wordt vervangen, bijvoorbeeld bij vervoersmiddelen, dan wordt de restantboekwaarde extra afgeschreven ten laste van de exploitatie (als lasten).

Rente

Bij investeringen waarvan de uitvoering over meerdere jaren loopt, wordt rekening gehouden met "rente tijdens de bouw". Dit betekent dat rente wordt berekend, indien de investering een boekwaarde heeft per 1 januari.

Dekking van investeringen

De dekking van de kapitaallasten kan op verschillende manieren geregeld worden:

- a. dekking door verlaging van één of meer andere budgetten;
- b. dekking door het verkrijgen van inkomsten;
- c. dekking door een structureel beslag op een reserve (niet zijnde de Algemene reserve); Toelichting: Voor dit doel is de reserve afschrijvingslasten ingesteld. Bij een investering met economisch nut wordt deze reserve in één keer gevoed met de middelen uit de bestemmingsreserve die aangesproken wordt. Dit bedrag is gelijk aan de totale investering waarover afgeschreven wordt;
- d. dekking door het begrotingsresultaat, mits het saldo positief is.

De volgende kaders zijn nieuw ten opzichte van de vorige versie:

- De ondergrens voor activeren van € 5.000,-- te verhogen naar € 15.000,--;
- Bij wijze van uitzondering, na goedkeuring van de portefeuillehouder en na accordering voor het college, kan er tussen kredieten geschoven worden. Hiervoor gelden wel regels;
- Beschikbaar gestelde kredieten worden zo snel mogelijk afgesloten. Indien een beschikbaar krediet na looptijd + 1 jaar niet (volledig) is benut, valt het restantkrediet vrij. Een krediet kan alleen langer open blijven indien de noodzaak daartoe voldoende, onderbouwd en tijdig wordt aangeduid;
- Als ingangsdatum van de afschrijving geldt het jaar volgend op het jaar waarin de investering in gebruik is genomen;
- Software valt onder materiële vaste activa en mag geactiveerd worden;
- De inruilwaarde (boekwinst) die wordt gerealiseerd bij het afstoten van een kapitaalgoed moet als incidentele bate in de jaarrekening wordt verwerkt;

- Heeft een actief een restwaarde als deze wordt vervangen, bijvoorbeeld bij vervoersmiddelen, dan wordt de restantboekwaarde extra afgeschreven ten laste van de exploitatie (als lasten);
- De kredieten worden gescreend bij het opmaken van de najaarsnota. Bij de najaarsnota wordt een bijlage opgenomen van de lopende kredieten.
- De dekking van de kapitaallasten kan op verschillende manieren geregeld worden:
 - dekking door verlaging van één of meer andere budgetten;
 - dekking door het verkrijgen van inkomsten;
 - dekking door een structureel beslag op een reserve (niet zijnde de Algemene reserve); Toelichting: Voor dit doel is de reserve afschrijvingslasten ingesteld. Bij een investering met economisch nut wordt deze reserve in één keer gevoed met de middelen uit de bestemmingsreserve die aangesproken wordt. Dit bedrag is gelijk aan de totale investering waarover afgeschreven wordt.
 - dekking door het begrotingsresultaat, mits het saldo positief is.

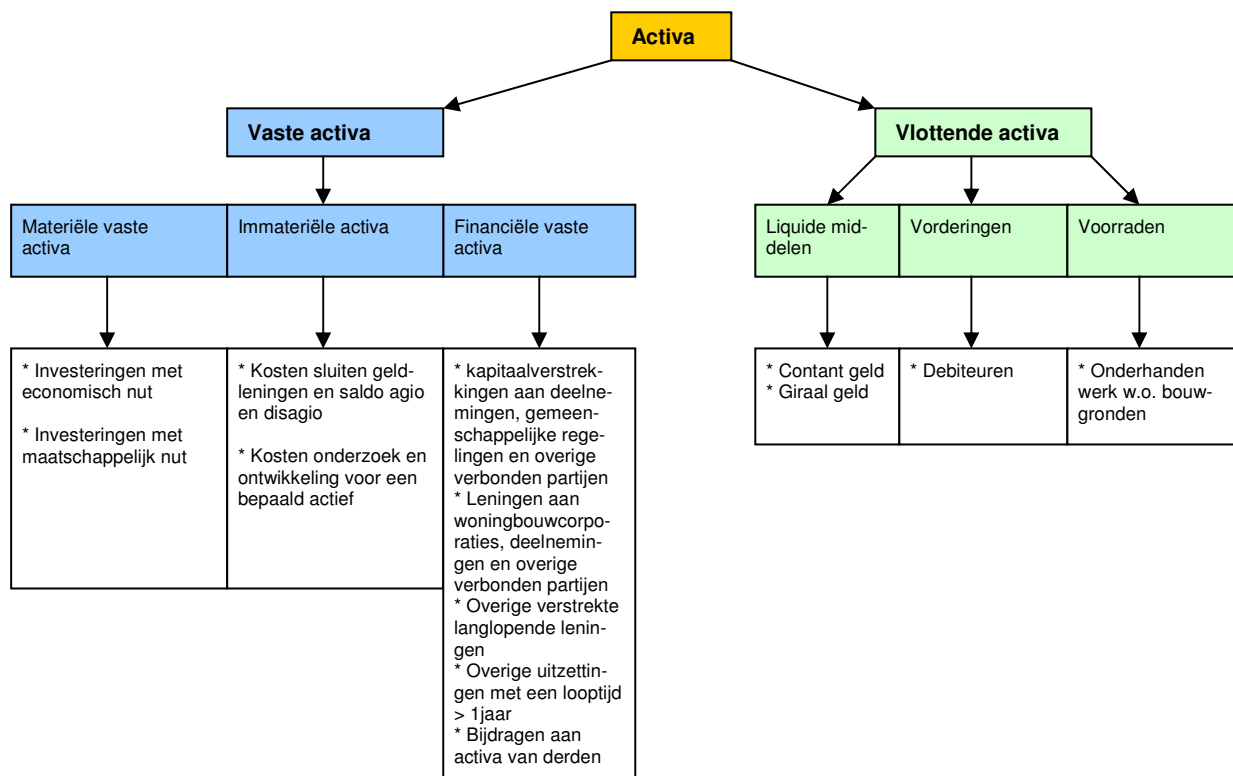
2. Wettelijk kader

2.1 Algemeen

Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) schrijft voor dat bij gemeenten het stelsel van baten en lasten wordt gehanteerd. Ten laste van de exploitatie van een bepaald boekjaar mogen dus slechts uitgaven gebracht worden, die op dat specifieke jaar betrekking hebben. Jaarlijks worden door gemeenten grote bedragen geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen (bezittingen) worden ook wel vaste activa genoemd. Kapitaallasten zijn de rente- en afschrijvingslasten van investeringen.

De vaste activa worden op basis van de BBV (art. 33) onderverdeeld in immateriële, de materiële en financiële vaste activa. De materiële vaste activa kunnen onderverdeeld worden in investeringen met economische nut en maatschappelijk nut. Voor de financiële vaste activa worden in deze nota verder geen bepalingen opgenomen.

In onderstaand figuur is zichtbaar hoe activa zijn opgebouwd.

Conform het BBV wordt de vaste activa onderverdeeld in:

- **Investerings met economisch nut**
Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of tarieven.
- **Investerings met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte**
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreffen investeringen in bijvoorbeeld wegen, bruggen, water en groenvoorzieningen.

Hieronder wordt ingegaan op de verschillende investeringen en de mogelijkheid tot activeren ervan. In de BBV betreffen dit de artikelen 56 t/m 65.

2.2 Investerings met economisch nut (art. 59, lid 1 BBV)

Volgens het 1^e lid van artikel 59 van de BBV worden investeringen met economisch nut altijd geactiveerd. Dit gebeurt voor het volledige bedrag van de investering. Dit betekent dat reserves niet in mindering op het actief mogen worden gebracht. Volgens artikel 62 2^e lid mogen financiële bijdragen wel in mindering gebracht worden op de waardering van het actief, mits zij een directe relatie hebben met het actief.

2.3 Investerings met maatschappelijk nut (art. 59, lid 4 BBV)

De wetgever is van mening dat het de voorkeur verdient om investeringen met maatschappelijk nut niet te activeren. Echter, aangezien dit ertoe zou kunnen leiden dat gemeenten belangrijke investeringen niet meer zouden kunnen doen, mogen deze investeringen toch geactiveerd worden.

2.4 Kosten van onderzoek en ontwikkeling (art. 60 BBV)

Deze kosten kunnen alleen geactiveerd worden als voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- De gemeente is voornemens het actief waarvoor de kosten worden gemaakt te gebruiken of te verkopen;
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- Het actief zal in de toekomst economische of maatschappelijk nut opleveren;
- De uitgaven die gemaakt worden en aan het actief toegerekend worden zijn betrouwbaar.

2.5 Bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 61 BBV)

Deze bijdragen kunnen alleen geactiveerd worden als voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- Er is sprake van een investering door een derde;
- De investering draagt bij aan de publieke taak;
- De derde verplicht zich tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals overeengekomen;
- De bijdrage kan worden teruggevorderd als de derde in gebreke blijft, of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

3. Beleidsregels aanmelden en uitvoeren investeringen

Elk jaar worden de investeringen geïnventariseerd en opgenomen in de Perspectievennota. In de meerjarige investeringsbegroting worden de investeringen opgenomen die met kredieten gefinancierd worden. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.

Een investeringskrediet is niet gebonden aan een kalenderjaar zoals de exploitatiebudgetten in de begroting. In principe loopt het krediet zolang het bijbehorende project loopt + 1 jaar. Er zijn twee soorten investeringen, te weten vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.

3.1 Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen zijn bedoeld ter vervanging van bestaande investeringen zonder de oorspronkelijke hoedanigheid van de voorziening wezenlijk te veranderen. Het nut van deze investering strekt zich uit over meer dan één jaar.

De vervangingsinvesteringen worden bij de Perspectievennota telkens voor de komende vier jaar aangemeld. Jaarlijks dienen de aanmeldingen geactualiseerd te worden. De investeringen worden primitief geraamd in de eerstvolgende begroting.

3.2 Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen zijn investeringen die een verandering, aanvulling of uitbreiding betekenen van een bestaande situatie of omgeving (bijvoorbeeld een rotonde, een herinrichting winkelgebied of een nieuwe school).

Bij de aanmelding van investeringen dient aangegeven te worden welke prioriteit de investering heeft. Er is de keus uit de volgende prioriteiten:

- onontkoombaar en onuitstelbaar (code I);
- onontkoombaar echter uitstelbaar (code II);
- wenselijk (code III).

Bestuurlijk wordt de keuze gemaakt welke aanmeldingen opgenomen worden.

3.3 Afzonderlijke besluitvorming over investeringen

Indien aanmelding en vaststelling van een investering bij de Perspectievennota niet mogelijk is, wordt er een afzonderlijk college- en raadsvoorstel gemaakt. In het voorstel wordt duidelijk gemaakt wat de financiële consequenties zijn.

3.4 Voorbereidingskredieten

In geval van complexe investeringsvraagstukken kan het noodzakelijk zijn om een voorbereidingskrediet aan het college en de raad te vragen. Een voorbereidingskrediet moet gezien worden als een voorschot op het uitvoeringskrediet. Onder een voorbereidingskrediet mogen alleen die kosten vallen, die nodig zijn om de (technische) voorbereiding te kunnen uitvoeren, zoals het maken van een bestek, tekening, grondverwerving, subsidiëraming en kostenraming. Juist deze zaken zijn nodig om het uiteindelijke uitvoeringskrediet (inclusief gemaakte voorbereidingskosten) te kunnen bepalen. Bij de aanvraag van het voorbereidingskrediet wordt de budgettaire dekking nog niet formeel geregeld. Er vindt dus nog geen raming van afschrijving en rente plaats. Wel dient naar het college en de raad toe aangegeven worden aan welke dekkingsmogelijkheden wordt gedacht, ook als deze nog onzeker zijn.

De kosten voor (algemeen verkennend) onderzoek mogen geen deel uitmaken van een voorbereidingskrediet. Deze komen ten laste van de exploitatie.

3.5 Overschrijding of onderschrijding van het krediet

In de notitie budgettering 2010 zijn afspraken vastgelegd over de wijze waarop met een overschrijding van een krediet wordt omgegaan.

Bij wijze van uitzondering, na goedkeuring van de portefeuillehouder en na accordering door het college via één van de bijstellingsmomenten, kan tussen kredieten geschoven worden. Hiervoor gelden wel regels, te weten:

1. de portefeuillehouder geeft zijn of haar toestemming;
 2. het college dient akkoord te zijn (via één van de bijstellingsmomenten);
 3. de kapitaallasten van beide kredieten vallen binnen hetzelfde programma;
 4. de kredieten waren oorspronkelijke bedoeld voor hetzelfde doel.
- Ter illustratie: hiermee wordt bedoeld dat middelen voor het verbeteren van wegen niet kunnen worden ingezet bij een investering in brandwerende maatregelen bij scholen.

3.6 Termijn beschikbaarheid kredieten

Een investeringskrediet is niet gebonden aan een kalenderjaar zoals de exploitatiebudgetten in de begroting. In principe loopt het krediet zolang het bijbehorende project loopt + 1 jaar. Het toekennen van een maximale geldigheidsduur voorkomt een stuwmeer aan kredieten voor lopende dan wel niet opgestarte investeringswerken.

Beschikbaar gestelde kredieten dienen zo snel mogelijk afgesloten te worden. Indien een beschikbaar krediet na looptijd + 1 jaar niet is benut, valt het restantkrediet vrij. Een krediet kan alleen langer open blijven indien de noodzaak daartoe voldoende, onderbouwd en tijdig wordt aangeduid.

De kredieten worden gescreend bij het opmaken van de najaarsnota. Bij de najaarsnota wordt een bijlage opgenomen van de lopende kredieten. Kredieten ouder dan de looptijd + 1 jaar worden aan de vakafdelingen voorgelegd, met het verzoek aan te tonen of de kredieten open moeten blijven staan.

Na afronding van het krediet wordt in een eindrapportage verantwoording afgelegd aan het college over het project en de besteding van de middelen.

4. Waardering

In het BBV is voorgescreven dat activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs (art. 63 BBV). De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitgangspunt is dat materiële vaste activa worden geactiveerd voor het bedrag van de investering. Eventuele compensabele/verrekenbare btw wordt hierop in mindering gebracht. Bijdragen van derden (bijvoorbeeld subsidie van het Rijk of Provincie) worden ook in mindering gebracht op het te activeren bedrag.

Reserves mogen eventueel bij investeringen met maatschappelijk nut direct in mindering gebracht worden op het te activeren bedrag. Bij investeringen met economisch nut kunnen eventuele daarvoor bestemde reserves wel worden aangewend ter (gedeeltelijke) dekking van de jaarlijkse kapitaallasten.

4.1 Waarderingsgrondslag

Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen.

Een uitzondering wordt gemaakt voor bestemmingswijziging van activa van gronden in erfpacht. Wanneer de bestemming van activa verandert, wordt de activa gewaardeerd tegen de actuele waarde. Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.

4.2 Afschrijvingsbasis (bruto- en netto methode)

De bruto methode wordt toegepast bij investeringen met een economisch nut en de netto methode bij (zover van toepassing) investeringen met een maatschappelijk nut. Het verschil tussen de bruto en netto methode zit in het in mindering brengen van een (bestemings)reserve op de investering.

Bruto methode bij investeringen met economische nut. De verkrijgings- of vervaardigingsprijs wordt verminderd met:

- de afschrijvingen;
- eventuele bijdragen van derden in de kosten van dit actief.

Indien voor de dekking van de kapitaallasten van een investering met economisch nut een reserve is opgebouwd, mag deze reserve niet in mindering worden gebracht op het bedrag van de investering. De opgebouwde reserve mag jaarlijks worden aangewend ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten.

Netto methode bij investeringen met maatschappelijk nut. De verkrijgings- of vervaardigingsprijs wordt verminderd met:

- de afschrijvingen;
- de onttrekkingen aan reserves in verband met dit actief;
- eventuele bijdragen van derden in de kosten van dit actief.

5. Afschrijving van activa

5.1 Algemeen

Als een investering is geactiveerd, dient op grond van art. 64, lid 3 BBV daarop te worden afgeschreven. Afschrijving is het in de boekhouding tot uitdrukking brengen van de waardevermindering van een goed, dat als investering is geactiveerd.

Afschrijving = totale aanschaf (netto kostprijs) / afschrijvingstermijn in jaren

5.2 Minimumeisen activeren

Er worden drie minimeisen voorgesteld wanneer een activa te activeren. De eerste vloeit voort uit de BBV en de andere twee worden om praktische redenen voorgesteld.

1. er dient sprake te zijn van een meerjarig nut;
2. activa met een aanschafwaarde/verkoopprijs groter of gelijk dan € 15.000,-- worden geactiveerd;
3. activa met een levensduur van < 4 jaar en minder worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

De ondergrens wordt verhoogd van € 5.000,-- naar € 15.000,--.

5.3 Onderhoud versus activeren

Met de invoering van het BBV is het niet langer toegestaan om onderhoudskosten te activeren.

Bij klein onderhoud is sprake van periodieke kosten, die nodig zijn om het object in goede staat te houden. Kosten van klein onderhoud keren in principe jaarlijks terug en worden om die reden in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie gebracht.

Groot onderhoud betreft veelal maatregelen van ingrijpende aard die op een groot deel van het object worden uitgevoerd en na een langere gebruiksperiode worden verricht. Bij groot onderhoud kan gedacht worden aan het vernieuwen van de bituumlaag van het dak van een gebouw, het vervangen van pompen van een rioolstelsel en het periodiek vervangen van asfaltlagen van een weg.

De kosten van groot onderhoud kunnen op twee manieren worden verwerkt:

1. kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen;
2. kosten in het jaar van uitvoering ten laste brengen van een vooraf gevormde voorziening brengen.

Levensduurverlengende investeringen

Dit zijn investeringen die worden gepleegd ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot een substantiële levensduurverlenging van het betreffende actief. Uitsluitend in die gevallen mag geactiveerd worden. Voorbeelden zijn: het renoveren van een gebouw, het restaureren van een kade, enzovoorts. Het gaat hier dus niet om (groot) onderhoud. Onderhoud is niet levensduurverlengend, maar dient om het actief gedurende zijn levensduur in goede staat te houden.

5.4 Afschrijvingsmethode

In de gemeentelijke overheid worden hoofdzakelijk twee afschrijvingsmethodes gehanteerd, te weten lineair en annuïtair.

Lineaire methode

Lineair afschrijven is afschrijven op basis van een vast percentage van de historische kostprijs. Bij deze methode bestaat een evenredige spreiding van de afschrijvingslasten over de gebruiksperiode. Aangezien de rente wordt berekend over de actuele boekwaarde, daalt het totaal van de afschrijvings- en rentelasten in de loop van de gebruiksperiode. Als nadeel van lineair afschrijven kan worden aangevoerd dat de kapitaallasten gedurende de levensduur variëren. Wel neemt de boekwaarde gedurende de gebruiksduur regelmatig af, hetgeen goed aansluit bij het economisch nut gedurende de gebruiksduur.

Annuïtaire methode

Bij afschrijven op basis van annuïteit blijft de jaarlijkse som van afschrijving en toegerekende rente gedurende de gebruiksduur gelijk. Omdat de rente wordt berekend over de actuele boekwaarde, nemen de rentekosten per jaar af en de afschrijvingskosten per jaar toe. Bij deze methode wordt in de eerste jaren dus relatief weinig afgeschreven en in de laatste jaren relatief veel. Deze methode van afschrijven kan voordelen bieden in situaties waarin het egaliseren van kosten van belang is, zoals bij de berekening van tarieven. Schommelingen in kosten (zoals afschrijvingen) leiden tot schommelingen in de berekening van het tarief over de gebruiksduur, hetgeen ongewenst kan zijn. De annuïtaire methode van afschrijven draagt bij aan een stabiele ontwikkeling van het tarief gedurende de gebruiksduur. Wel zullen de complementaire kosten in dit verband ook stabiel moeten zijn, omdat anders alsnog schommelingen in de tariefstelling ontstaan.

In Drechterland wordt de lineaire methode toegepast voor de afschrijvingen van activa. De investeringen in rioleringen zijn hier een uitzondering op. Deze worden via de annuïtaire methode afgeschreven. De reden hiervoor is dat afschrijving via de lineaire methode financieel technisch ongewenst is (tariefstelling).

5.5 Afschrijvingstermijnen

Volgens art. 64, lid 3 van de BBV dient op vaste activa jaarlijks te worden afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. Zie hiervoor bijlage 1. Deze tabel dient als basis voor te hanteren afschrijvingstermijnen. Indien van de tabel wordt afgeweken, dan dient dit gefundeerd bij de kredietaanvraag gemotiveerd te worden.

5.6 Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een investering afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Te denken valt aan een liftinstallatie met een levensduur van 25 jaar, binnen een gebouw dat in 40 jaar wordt afgeschreven. Het BBV staat toe om de componentenbenadering te hanteren. In de praktijk zal deze benaderingen vooral bij gebouwen worden toegepast.

5.7 Startmoment van afschrijven

Afschrijven hangt samen met de ingebruikname van het actief. Er zijn meerdere keuzes mogelijk. Het BBV laat gemeenten vrij in het maken van een keuze. De gemeente Drechterland hanteerde voor investeringen die voor 1 juli aangeschaft c.q. in gebruik genomen zijn, dat voor een heel jaar de afschrijving toegerekend wordt. Is de aanschaffing c.q. in gebruik name na 1 juli, dan start de afschrijving in het jaar daarop volgend.

Bij deze actualisatie wordt de ingangsdatum van afschrijven gewijzigd. Het afschrijven treedt in werking in het jaar volgend op het jaar waarin de investering in gebruik genomen is. Op dat moment wordt nl. begonnen met de gebruiksduur van het betreffende actief.

5.8 Afschrijven op software

Software valt onder vaste materiële activa. Software is eigenlijk immaterieel van aard, maar mag niet gerekend worden tot de immateriële vaste activa, omdat deze beperkt zijn tot twee specifieke activa (zie art. 34 BBV). Software is echter wel een actief met een meerjarig economisch gebruiksnut. Ook de gebruiksrechten voor een onbepaalde duur die ineens in rekening worden gebracht vallen onder de materiële activa.

5.9 Restwaarde en inruilwaarde

De inruilwaarde (boekwinst) die wordt gerealiseerd bij het afstoten van een kapitaalgoed moet als incidentele bate in de jaarrekening wordt verwerkt. De opbrengst mag niet met de boekwaarde (aanschaffingsprijs) van het vervangende kapitaalgoed worden verrekend.

Het is bij gemeenten niet gebruikelijk om bij het bepalen van de afschrijving rekening te houden met een restwaarde aan het eind van de gebruiksduur van het actief. Heeft een actief wel een restwaarde als deze wordt vervangen, bijvoorbeeld bij vervoersmiddelen, dan wordt de restantboekwaarde extra afgeschreven ten laste van de exploitatie (als lasten).

5.10 Afschrijven op grond

Onder de duurzame productiemiddelen wordt in de bedrijfseconomie aan grond een bijzondere plaats toegekend. Grond is normaliter niet aan slijtage onderhevig en ondergaat derhalve geen waardevermindering. Er bestaat geen noodzaak tot afschrijving. Uitzondering zijn gronden waaruit delfstoffen e.d. worden gewonnen of indien grond vervuild is.

Het bestaande beleid wordt gehandhaafd. Er wordt niet afgeschreven op grond.

5.11 Sloopkosten

Indien grond van derden is verworven met het oogmerk een zich daarop bevindende oude opstal te slopen, dan zullen de sloopkosten in de koopprijs verdisconteerd zijn. In dat geval zijn de sloopkosten activeerbaar. Als het gaat om vervangende herbouw op eigen grond is dit niet vanzelfsprekend. In dat geval ligt het voor de hand om de sloopkosten als last te nemen.

5.12 Kunstvoorwerpen

Kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde nemen een bijzondere positie in. Dergelijke kunstvoorwerpen mogen op grond van het BBV niet geactiveerd worden. Dat geldt onverkort ook indien het om goed verhandelbare stukken zou gaan. Voor kunst zonder cultuurhistorische waarde heeft het BBV geen uitzondering geschapen. Die moet op grond van de reguliere bepalingen worden geactiveerd.

5.13 Extra afschrijvingen

In het BBV is onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met een economisch nut en materiële activa met een maatschappelijk nut. Investerings- en afschrijvingsbeleid 2011

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden bij voorkeur niet geactiveerd. Indien het toch noodzakelijk geacht wordt dergelijke investeringen te activeren, mag extra worden afgeschreven via de reserves (artikel 64 lid 4). Investerings- en afschrijvingsbeleid 2011

Investeringen met een economische nut mogen niet resultaatafhankelijk worden afgeschreven (artikel 64).

6. Rentetoerekening

6.1 Algemeen

Net zoals vele andere bedrijven en instellingen kennen gemeenten rentelasten en rentebaten doordat gelden zijn geleend, dan wel overtollige liquide middelen (tijdelijk) rentedragend zijn. Daarnaast is het in gemeenteland gebruikelijk dat gewerkt wordt met administratieve renteposten. Dit betreft met name de toegerekende rente over activa.

Totaalfinanciering

Gemeenten kennen een systeem van totaalfinanciering. Dit betekent dat er geen directe relatie bestaat tussen een investering en de daarvoor benodigde financieringsmiddelen. Door het toepassen van totaalfinanciering kan op efficiënte wijze op de kapitaalmarkt worden geopereerd. De gemeente voorziet met (eigen) reserves en/of vreemd (aangehouden geldlening) vermogen in de totale behoefte aan financiering en er wordt dus niet per afzonderlijke investering een geldlening afgesloten. Deze inzet van financieringsmiddelen brengt rentekosten met zich mee. Het systeem van totaalfinanciering zorgt ervoor dat er zo optimaal mogelijk gebruik kan worden gemaakt van externe financiering waarbij de rentelasten zoveel mogelijk worden geminimaliseerd.

Zowel de inzet van eigen vermogen als de inzet van vreemd vermogen als financieringsmiddel heeft een prijs. De rentekosten van het gebruik van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen) volgen uit het gegeven dat het ingezette eigen vermogen niet meer belegd kan worden (lasten door verlies van rente-inkomsten) en de rentekosten van het gebruik van vreemd vermogen worden gevormd door de rentevergoeding die aan de geldverstrekkers betaald moet worden voor aangetrokken leningen. Aan de andere kant is sprake van rente-inkomsten uit verstrekte kortlopende geldleningen wegens tijdelijk overtollige middelen (in het geval van een financieringsoverschot) en uit kapitaalverstrekkingen aan derden. Het saldo van rentekosten en rente-inkomsten vormt de te verdelen netto-rentekosten. De toerekening van de netto-rentekosten geschiedt door de producten en programma's te belasten met kapitaallasten.

kapitaallasten

Kapitaallasten zijn de som van de rentekosten en de afschrijvingslasten van investeringen. De kapitaallasten van een product tonen de kosten die gemoeid zijn met de investeringen, namelijk de kosten van financiering en waardevermindering. Om de kapitaallasten van een investering te bepalen wordt naast de afschrijvingskosten rente berekend over de boekwaarde van de desbetreffende investering en het rentepercentage dat hiervoor wordt gebruikt heet de rekenrente. Deze rekenrente wordt jaarlijks bij de perspectievennota en begroting vastgesteld en afgeleid van de rentestand op de huidige kapitaalmarkt.

Er zijn verschillende methodes om te komen tot een toerekening van rentelasten:

1. een vooraf bepaald vast rentepercentage;
2. een omslag (het zogenaamde renteomslag percentage).

6.2 Toerekening rentelasten

Vast rentepercentage

Het hanteren van een vast rentepercentage bij de toerekening houdt in dat:

1. aan het begin van de afschrijvingstermijn een rentepercentage wordt vastgesteld dat voor de hele afschrijvingstermijn wordt gehanteerd;
2. jaarlijks bij het vaststellen van de uitgangspunten voor de begroting een rentepercentage voor de investeringen wordt vastgesteld.

De keuze voor een vast rentepercentage kan de volgende redenen hebben:

- vaste rentepercentages worden vaak toegepast in het geval van bijdragen van derden, bijvoorbeeld de rijksoverheid. Dergelijke bijdrageregelingen bestaan soms uit een vaste vergoeding voor kapitaallasten c.q. de rentelasten. De toerekening van rentelasten op basis van vaste rentepercentages kan hier effectief zijn;
- doorberekening van de kosten in opbrengsten (grondverkopen) en tarieven (rioolrecht);
- aanwending van bestemmingsreserves;
- er is speciaal voor die ene investering een lening aangetrokken.

Renteomslagpercentage

In Drechterland wordt al jaren het systeem van een jaarlijks vast te stellen renteomslagpercentage toegepast. Bij toepassing van het renteomslagpercentage wordt gebruik gemaakt van het jaarlijks door de gemeente vast te stellen tarief voor de verdeling van de rentelasten. Op basis van de rentelasten en de omvang van de activa wordt het percentage van de renteomslag berekend.

De rekenrente wordt bij de Perspectievennota vastgesteld en de renteomslag wordt jaarlijks bij de begroting vastgesteld.

Bij investeringen waarvan de uitvoering over meerdere jaren loopt, wordt rekening gehouden met "rente tijdens de bouw". Dit betekent dat rente wordt berekend, indien de investering een boekwaarde heeft per 1 januari.

7. Dekking van investeringen

Na het bepalen van de soort investering komt de vraag naar voren hoe de (kapitaal-) lasten van de investering gedekt moeten worden. Daar bij is sprake van een aantal situaties, die in dit hoofdstuk worden besproken.

In principe dienen de lasten van elke investering gedekt te worden. Daarbij is het uitgangspunt dat structurele lasten worden gedekt door structurele budgetten.

7.1 Dekking van (een deel van) de investering door reserves

Het in mindering brengen van reserves op een investering is alleen toegestaan bij investeringen met maatschappelijk nut. Investerings met een economisch nut, zoals gebouwen, moeten bruto worden geactiveerd. Reserves kunnen dus niet op het actief in mindering worden gebracht. Voor het dekken van de kapitaallasten van activa met een economisch nut kan op grond van beleidsmatige overwegingen wel een bestemmingsreserve worden gevormd. Dit verdient echter niet de voorkeur, aangezien de desbetreffende reserves structureel in stand moeten worden gehouden. Waar dit toch gewenst is, wordt de reserve afschrijvinglasten gehanteerd als structureel dekkingsmiddel.

7.2 Dekking van (een deel van) de investering door bijdrage van derden

Indien een bijdrage van een derde partij wordt ontvangen voor de investering, mag deze altijd in mindering gebracht worden op het investeringsbedrag.

7.3 Dekking van de kapitaallasten

De dekking van de kapitaallasten kan op verschillende manieren geregeld worden:

- a. dekking door verlaging van één of meer andere budgetten;
- b. dekking door het verkrijgen van inkomsten;
- c. dekking door een structureel beslag op een reserve (niet zijnde Algemene reserve);
Toelichting: Voor dit doel is de reserve afschrijvingslasten ingesteld. Bij een investering met economisch nut wordt deze reserve in één keer gevoed met de middelen uit de bestemmingsreserve die aangesproken wordt. Dit bedrag is gelijk aan de totale investering waarover afgeschreven wordt;
- d. dekking door het begrotingsresultaat, mits het saldo positief is.

Bijlagen:

Bijlage 1: Afschrijvingstabel

Soort investering	Afschrijvingstermijn
Automatisering	
- apparatuur	4 jaar
- software	4 jaar
- netwerkbekabeling	10 jaar
- telefonie	5 jaar
Bedrijfswagens, aanhangers	
- auto's	8 jaar
- tractoren	15 jaar
- maaimachines	8 jaar
- houtversnipperaar	13 jaar
- hogedrukreiniger (RIOR)	11 jaar
- zoutstrooier	8 jaar
Brandweer	
- brandweerauto (TAS)	15 jaar
- materieel vrijwillige brandweer	variabel
Civiele kunstweken	
- betonconstructie van bruggen	50 jaar
- houtconstructie van bruggen	25 jaar
- reconstructie en verbetering	10 jaar
Grond	Niet van toepassing
Gebouwen	
- nieuwbouw	40 jaar
- renovatie	25 jaar
- dakbedekking plat dak	20 jaar
- dakbedekking pannendak	40 jaar
- inrichting	10 jaar
Openbare verlichting	
- openbare verlichting, masten	30 jaar
- openbare verlichting, armaturen	15 jaar
Riolering	
- riolen en putten	55 jaar
- kolken	30 jaar
- persleidingen	45 jaar
- technische installaties gemalen	15 jaar
- bouwkundige voorzieningen gemalen	45 jaar
- technische installaties drukriolering	15 jaar
- bouwkundige voorzieningen drukriolering	45 jaar
Technische installaties	
- centrale verwarming, ketel	15 jaar
- centrale verwarming leidingen	40 jaar

- warmwatervoorzieningen 20 jaar
- klimaatbeheersingsysteem 20 jaar
- beveiligingsysteem 20 jaar

Terreinen

- aanleg voetbalveld 50 jaar
- renovatie voetbalveld 25 jaar
- aanleg handbalveld 25 jaar
- renovatie handbalveld 10 jaar
- hekwerk/ballenvanger en dergelijke 10 jaar
- begraafplaats 20 jaar
- recr.terreinen incl. speelvoorzieningen 10 jaar
- aanleg kunstgrasvelden 25 jaar

Weg- en waterbouw

Wegen

Asfalt

- rijbaan ontsluitingswegen cat. 3 13 jaar
- plateau ontsluitingswegen cat. 3 11 jaar
- rijbaan buurtwegen cat. 4 16 jaar
- plateau buurtwegen cat. 4 14 jaar
- rijbaan woongebied cat. 5 47 jaar
- plateau woongebied cat. 5 24 jaar
- 1^e slijtlaag 16 jaar
- 2^e slijtlaag 32 jaar

Elementenverharding

- rijbaan ontsluitingswegen cat. 3 17 jaar
- rijbaan/parkeerterrein buurt- en ontsluitingswegen cat 4. 22 jaar
- rijbaan/parkeertterrein woongebied cat. 5 40 jaar
- trottoir/inritten ontsluitingswegen cat. 3 11 jaar
- trottoir/inritten buurtwegen cat. 4 11 jaar
- trottoir/inritten woongebieden cat. 5 20 jaar
- achterpaden woongebieden 40 jaar

Water

- baggeren 10 jaar
- beschoeiing 25 jaar
- duikers 60 jaar

Bijlage 2: relevante artikelen met betrekking tot het activabeleid uit het Besluit Begroting en verantwoordingen provincies en gemeenten (BBV)

Hoofdstuk IV, § 4.5.3 Vaste activa

Artikel 33

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

Artikel 34

In de balans worden onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- b. kosten van onderzoek .

Hoofdstuk V. Waardering, activeren en afschrijven

Artikel 59

1. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.
2. Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
3. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.
4. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

Artikel 60

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief kunnen worden geactiveerd indien:

- a. het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- b. de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
- d. de uitgaven die aan het actief zijn

Artikel 61

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente

Artikel 62

1. Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid mogen bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht.
3. In afwijking van het eerste lid mogen reserves in mindering worden

Artikel 63

1. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
3. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk

deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

4. Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.
5. Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen.
6. In afwijking van het eerste lid is waardering tegen actuele waarde toegestaan voor de activa van de Nazorgfondsen bedoeld in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer.
7. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.
8. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van leningen en vorderingen verrekend.

Artikel 64

1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
2. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.
3. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur, waaronder begrepen de financiële vaste activa, bedoeld in artikel 36, onderdeel e, wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
4. In afwijking van het eerste en het derde lid kan er op de activa, bedoeld in artikel 59, vierde lid, extra worden afgeschreven.
5. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder a, maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.
6. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder b, ten hoogste vijf jaar.

Artikel 65

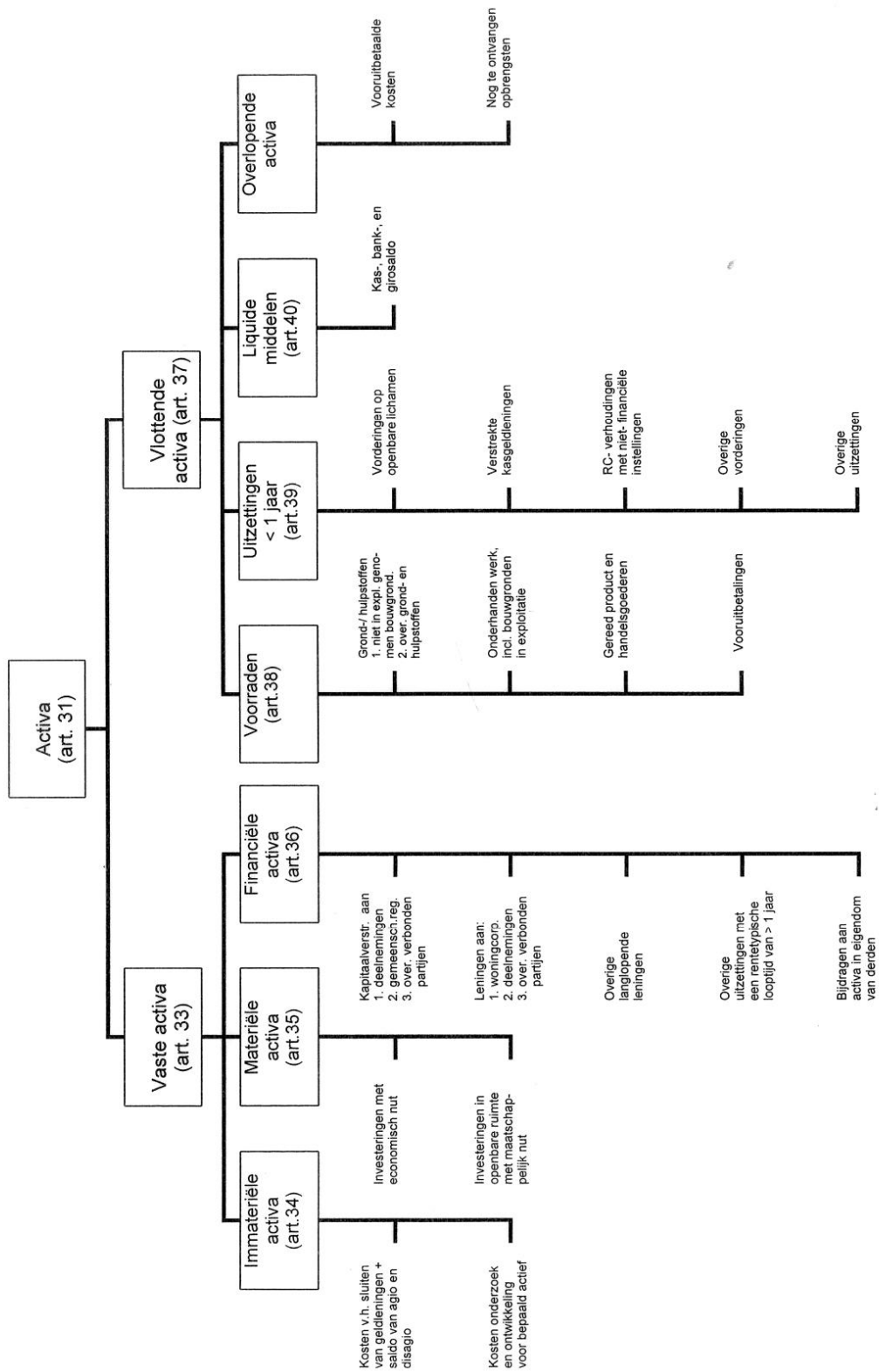
1. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
3. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

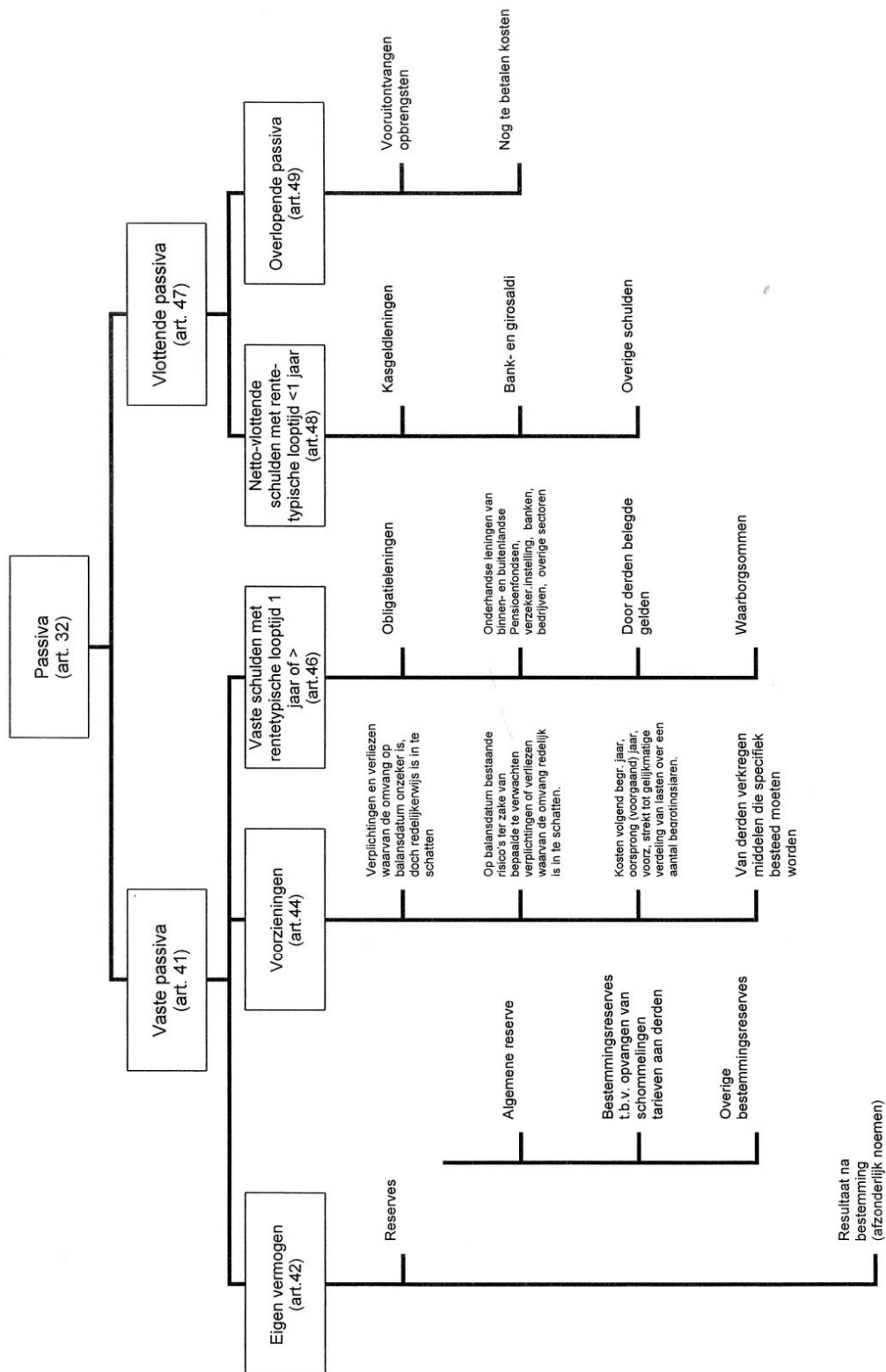
Bijlage 3:

Overzicht activa

Overzicht passiva

Overzicht waardering, activeren en afschrijven

Waardering, activeren en afschrijven (art. 59 t/m 65)

